

FELLESEKTLÆRING
OM
RETTFERDIGGJØRELSES-
LÆREN

Inngått mellom
Det lutherske verdensforbund
og Den romersk-katolske kirke
31. oktober 1999

Tilslutning fra
Metodistkirkenes Verdensråd
23. juli 2006

DEN NORSKE KIRKE
Mellomkirkelig råd

**FELLESERKLÆRING
OM
RETTFERDIGGJØRELSESLÆREN**

Inngått mellom
Det lutherske verdensforbund
og Den romersk-katolske kirke
31. oktober 1999

Tilslutning fra
Metodistkirkenes Verdensråd 23. juli 2006

DEN NORSKE KIRKE
Mellomkirkelig råd

© Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

ISBN: 978-82-7545-091-1

1. oppl.: 1-600, 09/97
2. oppl.: 601-1100, 02/98
3. oppl.: 1101-1500, 03/00
4. oppl.: 1501-1800, 08/05
5. oppl.: 1800-2000, 10/09

Postboks 799 Sentrum
0106 Oslo

Tlf.: 23 08 12 00, telefaks: 23 08 12 01

E-post: materiell@kirken.no

Web: <http://www.kirken.no>

Innhold:

Forord	7
Innledning	9
1. Bibelens budskap om rettferdiggjørelsen	10
2. Rettferdiggjørelseslæren som økumenisk problem	12
3. Den felles forståelse av rettferdiggjørelsen	12
4. Utlekning av den felles forståelse av rettferdiggjørelsen	13
4.1 Menneskets maktesløshet og synd i forhold til rettferdiggjørelsen	13
4.2 Rettferdiggjørelsen som syndstilgivelse og å bli et rettferdig menneske	14
4.3 Rettferdiggjørelse ved tro og av nåde	15
4.4 Den rettferdiggjorte som synder	15
4.5 Lov og evangelium	17
4.6 Frelsesvisshet	17
4.7 De rettferdiggjortes gode gjerninger	18
5. Betydningen og rekkevidden av den oppnådde konsensus	19
 <i>TILLEGG:</i>	
Kildehenvisninger til Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren.....	20
Offisiell fellesuttalelse fra Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke	28
Tillegg til offisiell fellesuttalelse.....	29
Kyrkjemøtet sitt vedtak 1997.....	32
En metodistisk erklæring om tilslutning til “Felles- erklæringen om rettferdiggjørelseslæren”.....	33

Forord

Dette heftet utgis i forbindelse med tiårsjubileet for *Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren* mellom Den romersk-katolske kirke og Det lutherske verdensforbund. Avtalen som ble undertegnet i Augsburg, Tyskland, 31. oktober 1999.

I denne utgaven er Felleserklæringens tekst den samme som tidligere. I tillegg inneholder dette heftet:

- o Norsk oversettelse av ”Offisiell felles uttalelse”. Dette er den teksten som ble undertegnet av representanter for Den katolske kirke og Det lutherske verdensforbund, og som bekrefter at de to partene godkjenner Felleserklæringen i sin helhet.
- o Norsk oversettelse av ”Tillegg til Offisiell felles uttalelse”. Dette er den teksten som ble utarbeidet i fellesskap mellom de underskrivende partene med henblikk på den endelige godkjenningen av Felleserklæringen. Teksten oppklarer noen punkter hvor det fortsatt viste seg å herske uklarhet. Det er en tekst det henvises til i ”Offisiell felles uttalelse”. ”Tillegget” er ikke ment å føye noe saklig nytt til innholdet i Felleserklæringen, men skal gi en tolkningsmessig oppklaring av noen spørsmål som var reist i siste del av prosessen. Dette gjaldt blant annet forståelsen av mennesket som samtidig synder og rettferdig, og betydningen av gode gjerninger.
- o Norsk oversettelse av ”En metodistisk erklæring om tilslutning til ’Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren.’” Gjennom denne offisielle uttalelsen sluttet Metodistkirkenes Verdensråd seg til Felleserklæringen. Den gir en innholdsmessig begrunnelse for tilslutningen, og ble undertegnet 23. juli 2006 i Seoul, Sør-Korea. Til denne teksten er føyd en redegjørelse for metodistenes prosess i saken, skrevet av prof. Geoffrey Wainwright. Denne er ikke en offisiell del av metodistenes tekst, men tas med her som bakgrunnsstoff.

Oslo, 31. oktober 2009

*Sven Oppegaard, fung. gen.sekr. i Mellomkirkelig råd
for Den norske kirke*

**FELLESERKLÆRING
OM
RETTFERDIGGJØRELSESLÆREN**

Innledning

(1) Læren om rettferdiggjørelsen var av sentral betydning for den lutherske reformasjonen på 1500-tallet. Den ble ansett som den “første og viktigste trosartikkel”¹, som også er “hersker og dommer over alle deler av den kristne lære”². Denne rettferdigjørelseslæren ble særlig hevdet og forsvart i sin reformatoriske form og spesielle betydning i forhold til samtidens romersk-katolske kirke og teologi, som på sin side hevdet og forsvarte en annen type rettferdigjørelseslære. Dette var fra et reformatorisk synspunkt selve stridens kjerne. Dette førte til lærefordømmelser i de lutherske bekjennesskrifter³ og fra Den romersk-katolske kirkes konsil i Trient. Disse fordømmelsene er fortsatt gyldige i dag og har en kirkesplittende virkning.

(2) Rettferdigjørelseslæren har beholdt sin spesielle betydning i den lutherske tradisjon. Derfor har den også fra første stund inntatt en viktig plass i den ofisielle lutherske/romersk-katolske dialog.

(3) Følgende rapporter fortjener særlig oppmerksomhet: *The Gospel and the Church* (“Evangeliet og kirken”) (1972)⁴ og *Church and Justification* (“Kirken og rettferdiggjørelsen”) (1994)⁵ fra den felles katolsk-lutherske kommisjon, *Justification by Faith* (“Rettferdiggjørelse ved tro”) (1983)⁶ fra Den katolsk-lutherske dialog i USA og *Lehrverurteilung - Kirchentrenend?* (“Reformasjonstidens fordømmelser - er de fortsatt kirkesplittende?”) (1986)⁷ fra den økumeniske arbeidsgruppen av protestantiske og katolske teologer i Tyskland. Noen av disse dialog-rapportene har vært offisielt evaluert av kirkene. Et viktig eksempel på dette er den forpliktende uttalelsen som ble vedtatt med størst mulig kirkelig aksept av Den tyske forente evangelisk-lutherske kirke, sammen med de øvrige evangeliske kirker i Tyskland, i forbindelse med studien omkring lærefordømmelsene (1994)⁸.

¹ Schmalkaldische Artikel II, 1, i: *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherische Kirche*, 9. Aufl., Göttingen 1982, s. 415.

² “Rector et iudex super omnia genera doctrinarum”, WA 39, I, 205.

³ Det bemerkes at en rekke lutherske kirker bare regner Den augsburgske bekjennelse og Luthers lille katekisme til sitt forpliktende læregrunnlag. Disse tekstene inneholder ingen læremessige fordømmelser mot Den katolske kirke i forhold til rettferdigjørelseslæren.

⁴ Rapport fra den felles katolsk-lutherske studiekommisjon (Maltarapporten), trykt i *Growth in Agreement*, New York/Genève 1984, s. 168-169.

⁵ *Kirche und Rechtfertigung. Das Verständniss der Kirche im Licht der Rechtfertigung-slehre*, Paderborn-Frankfurt 1994; engelsk utgave: *Church and Justification*, utgitt av Det lutherske verdensforbund, Genève 1994.

⁶ Se litteraturlisten i tillegget.

⁷ Se litteraturlisten i tillegget.

⁸ *Gemeinsame Stellungnahme der Arnoldshainer Konferenz, der Vereinigten Kirche und des Deutschen Nationalkomitees des Lutherischen Weltbundes zum Dokument ‘Lehrverurteilungen & SHY; kirchentrenend?’*, i *Ökumenische Rundschau* 44 (1995): 99-102; inkluderer de skriftlige uttalelsene som ligger til grunn for dette vedtaket, sml. *Lehrverurteilungen im Gespräch. Die ersten offiziellen Stellungnahmen aus den evangelischen Kirchen in Deutschland*, Göttingen, 1993.

(4) I drøftingene av rettferdiggjørelseslæren viser alle de fremlagte rapportene og de offisielle reaksjonene på dem en høy grad av enighet når det gjelder tilnærming og konklusjoner. Tiden er derfor inne til å gjøre opp status og sammenfatte resultatene av dialogene omkring rettferdiggjørelsen på en så presis og kortfattet måte som mulig, slik at våre kirker kan informeres om utbyttet av dem og gjøres i stand til å avgi sine egne forpliktende uttalelser.

(5) Nettopp dette er formålet med denne felleserklæringen. Den vil vise at dialogen nå har gjort det mulig for de underskrivende lutherske kirker og Den romersk-katolske kirke⁹ å hevde en felles forståelse av vår rettferdiggjørelse ved Guds nåde i troen på Jesus Kristus. Den inneholder ikke alt som den enkelte kirke lærer om rettferdiggjørelsen, men uttrykker en samstemmighet i lærens grunnleggende sannheter, og viser at de ulikhetene som fortsatt eksisterer ikke lenger gir grunnlag for gjensidige fordømmelser.

(6) Vår erklæring er ikke en ny og selvstendig fremstilling på linje med de dialograpportene og dokumentene som tidligere er publisert, og kommer heller ikke i stedet for dem. Tvert imot henviser den til disse rapportene og deres argumentasjon, slik det fremgår av tillegget med kildeangivelser.

(7) I likhet med dialogen selv hviler denne felleserklæringen på en overbevisning om at forsøket på å legge bak seg de stridsspørsmålene og lærefordømmelsene som har eksistert kirkene imellom, hverken innebærer at man tar lett på skillelinjene eller frakjenner seg sin egen kirkes historie. Denne erklæringen er imidlertid formet av en overbevisning om at våre kirker gjennom historien har fått ny innsikt, og at det har funnet sted en utvikling som ikke bare gjør det mulig, men også nødvendig for kirkene å gjennomgå de splittende spørsmålene på ny og fordømmelsene og se dem i et nytt lys.

1. Bibelens budskap om rettferdiggjørelsen

(8) Disse nye innsikter springer ut av vår felles måte å lytte til Guds ord i Den hellige skrift på. Sammen hører vi evangeliet om at “så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv” (Joh 3,16). Dette glade budskap fremføres i Den hellige skrift på forskjellig vis. I Det gamle testamente hører vi Guds ord om menneskets syndighet (Sal 51,1-5; Dan 9,5f; Fork 8,9f; Esra 9,6f) og ulydighet (1.Mos 3,1-19; Neh 9,16f, 26), og om Guds rettferdighet (Jes 46, 13; 51,5-8; 56,1 [sml. 53,11]; Jer 9,23) og dom (Fork 12,14; Sal 9,5f; 76, 7-9).

⁹ I denne erklæringen gjengir ordet “kirke” de deltagende kirkers selvforståelse, uten å ville ta stilling til alle de ekklesiologiske spørsmål som er forbundet med dette begrepet.

(9) I Det nye testamente blir “rettferdighet” og “rettferdiggjørelse” behandlet forskjellig hos Matteus (5,10; 6,33; 21,32), Johannes (16,8-11), i Hebreerbrevet (5,1-3; 10,37f) og Jakobs brev (2,14-26)¹⁰. I Paulus’ brev blir også frelsens gave beskrevet på forskjellige måter: “til frihet har Kristus frigjort oss” (Gal. 5,1-13; sml. Rom. 6,7), “la dere forsone med Gud” (2 Kor 5,18-21, sml. Rom 5,11), “fred med Gud” (Rom 5,1) “ny skapning (2 Kor 5,17), “levende for Gud i Kristus Jesus” (Rom 6, 11 og 23), eller å være “helliget ved Kristus Jesus” (1 Kor 1,2; 1,31; 2 Kor 1,1). Den dominerende av disse betegnelse er syndersens “rettferdiggjørelse” ved Guds nåde i tro (Rom 3,23-25), som ble spesielt fremhevet i reformasjonstiden.

(10) Paulus beskriver evangeliet som en Guds kraft til frelse for mennesker som har falt i syndens makt, som budskapet som åpenbarer “Guds rettferdighet, av tro og til tro” (Rom 1,16-17) og “rettferdiggjør” (Rom 3,21-31). Han forkynner Kristus som er blitt “vår rettferdighet” (1 Kor 1,30), og bruker dermed samme betegnelse på den oppstandne Herre som Jeremias forkynte om Gud selv (Jer 23,6). I Kristi død og oppstandelse har alle dimensjoner av hans frelsesverk sin rot, for han “ble overgitt til døden for våre synder og oppreist for at vi skulle bli rettferdige for Gud.” (Rom 4,25). Alle mennesker trenger Guds rettferdighet, for “alle har syndet og de har ingen del i Guds herlighet.” (Rom 3,23; sml. Rom 1,18-3,20; 11,32; Gal 3,22). I Galaterbrevet (3,6) og i Romerbrevet (4,3-9) forstår Paulus Abrahams tro (1 Mos 15,6) som troen på den Gud som rettferdiggjør synderen (Rom 4,5) og henviser til Det gamle testamentes vitnesbyrd for å understreke sitt evangelium om at rettferdigheten vil tilfalle alle som i likhet med Abraham stoler på Guds løfter. “Den rettferdige skal leve ved sin tro” (Hab 2,4; sml. Gal 3,11; Rom 1,17). I Paulus’ brev er Guds rettferdighet også Guds kraft for alle troende (Rom 1,16f). I Kristus skal vi bli rettferdige for Gud (2 Kor 5,21). Rettferdigheten blir oss til del ved Jesus Kristus, som Gud har “stilt synlig fram for at han ved sitt eget blod skulle være et sonoffer - for dem som tror.” (Rom 3,25); sml. 3,21-28). “For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave. Det hviler ikke på gjerninger, for at ingen skal rose seg” (Ef. 2,8f).

(11) Rettferdiggjørelse er syndsforlatelse (Rom 3,23.25; Apg 13,38-39; Luk 18,14), frihet fra syndens og dødens makt (Rom 5,12-21) og fra lovens forbanelse (Gal 3,10-14). Den innebærer at man blir tatt inn i fellesskap med Gud - her og nå, men fullt ut først i det kommende gudsriket (Rom 5,1-2). Den forener med Kristus og med hans død og oppstandelse (Rom 6,5). Den skjer ved mottagelsen av Den Hellige Ånd i dåpen og innlemmelse i det ene legemet (Rom 8,1-2; 9-11; 1 Kor 12,12-13). Alt dette kommer fra Gud alene, for Kristi skyld, av nåde og gjennom tro på “evangeliet om Guds sønn” (Rom 1,1-3).

¹⁰ Jf. The Gospel and the Church (Malta-rapporten) §§26-30; Justification by Faith, §§ 122-147. På oppdrag av den amerikanske dialogen om rettferdiggjørelsen ble de ikke-paulinske tekstene fra Det nye testamente undersøkt av J. Reumann i *Righteousness in the New Testament*, med svar av J. Fitzmeyer og J.D. Quinn, Philadelphia, New York 1982, s. 124-180. Resultatet av denne undersøkelsen ble oppsummert i dialograpporten *Justification in Faith* §§ 139-142.

(12) De rettferdiggjorte lever ved troen, som kommer fra Kristi ord (Rom 10,17) og er virksom i kjærlighet (Gal 5,6), som er Åndens frukt (Gal 5,22f). Men siden de er utsatt for krefter og begjær både innenfra og utenfra (Rom 8,38f; Gal 5,16-21) og faller i synd (1 Joh 1,8-10), må de troende stadig høre Guds løfter forkynt, bekjenne sine synder (1 Joh 1,9), ha del i Kristi legeme og blod og bli formant til å leve rett i overensstemmelse med Guds ord. Derfor sier apostelen til de rettferdiggjorte: “Arbeid på deres frelse med frykt og beven! For det er Gud som virker i dere både å ville og å gjøre etter hans gode vilje.” (Fil 2,12f). Men det glade budskap står fast: “Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus” (Rom 8,1), og som Kristus lever i (Gal 2,20). Kristi “rettferdige gjerning” blir “til frifinnelse og liv for alle.” (Rom 5,18).

2. Rettferdiggjørelseslæren som økumenisk problem

(13) Motstridende tolkninger og bruk av Bibelens budskap om rettferdiggjørelsen var en av hovedgrunnene til splittelsen i kirken i Vest, noe som også nedfelte seg i lærefordømmelser. En felles forståelse av rettferdiggjørelsen er derfor grunnleggende og en ufravikelig forutsetning for å overvinne denne splittelsen. Ved å tilegne seg innsikt fra nyere bibelforskning og trekke veksler på moderne teologi- og dogmehistoriske undersøkelser, har den økumeniske dialog etter Annet Vatikankonsil ført til en merkbar tilnærming når det gjelder synet på rettferdiggjørelsen. Resultatet er at det kan formuleres en konsensus når det gjelder de grunnleggende sannheter om rettferdiggjørelsen i denne Felleseklæringen. I lys av denne konsensus er 1500-tallets lærefordømmelser ikke lenger treffende for dagens respektive motparter.

3. Den felles forståelse av rettferdiggjørelsen

(14) At en sammen har lyttet til det glade budskap som forkynnes i Den hellige skrift, og ikke minst de siste års teologiske samtaler mellom Den romersk-katolske kirke og de lutherske kirker, har ført til en felles forståelse av rettferdiggjørelsen. Den omfatter en konsensus når det gjelder de grunnleggende sannheter; den differensierte utfoldelse i enkeltutsagn er forenlig med denne konsensus.

(15) Det er vår felles tro at rettferdiggjørelsen er den treenige Guds verk. Faderen sendte sin Sønn til verden for å frelse syndere. Kristi fødsel, død og oppstandelse er både grunnlaget og forutsetningen for rettferdiggjørelsen. Derfor betyr

rettferdiggjørelsen at Kristus selv er vår rettferdighet, som vi får del i gjennom Den Hellige Ånd, etter Faderens vilje. Sammen bekjenner vi: Ene og alene av nåde og ved troen på Kristi frelsesverk og ikke på grunn av noen fortjeneste i oss selv blir vi godtatt av Gud og mottar Den Hellige Ånd som fornyer hjertene, kaller og setter oss i stand til å gjøre gode gjerninger.¹¹

(16) Alle mennesker er kalt av Gud til frelse i Kristus. Alene gjennom Kristus blir vi rettferdiggjort, når vi mottar denne frelsen i tro. Denne tro er selv en Guds gave ved Den Hellige Ånd, som virker gjennom ord og sakrament i de helliges samfunn, og som samtidig leder de troende til den fornyelse av deres liv som Gud fullfører i det evige liv.

(17) Vi har også den overbevisning felles at det bibelske budskap om rettferdiggjørelsen på en særskilt måte fører oss til sentrum av det nytestamentlige vitnesbyrd om Guds frelsesgjerning i Kristus. Det forteller oss at vi som syndere har fått vårt nye liv ene og alene takket være Guds tilgivende og nyskapende barmhjertighet. Den kan bare mottas i tro som en gave, vi kan aldri på noen som helst måte gjøre oss fortjent til den.

(18) Derfor er rettferdiggjørelseslæren, som tar opp og tolker dette budskapet, mer enn bare ett element i den kristne lære. Den står i et avgjørende forhold til alle trossannheter, som må betraktes i sin innbyrdes sammenheng. Den er et uoppgivelig kriterium som uopphørlig tjener til å rette hele kirkens lære og praksis mot Kristus. Når lutheranere understreker dette kriteriets enestående betydning, benekter de ikke den innbyrdes forbindelse og betydning av alle trossannheter. Når katolikker ser seg bundet av flere kriterier, benekter de ikke rettferdiggjørelsesbudskapets særlige funksjon. Lutheranere og katolikker har det samme mål om å bekjenne Kristus i alt, ham som vi setter vår lit til over alle ting som den eneste mellommann (1 Tim 2,5-6). Gjennom Kristus gir Gud seg selv i Den Hellige Ånd og øser ut sine fornyende gaver. (Jf. kilder til kapittel 3 i tillegget.)

4. Utlegning av den felles forståelse av rettferdiggjørelsen

4.1 Menneskets maktesløshet og synd i forhold til rettferdiggjørelsen

(19) Sammen bekjenner vi at alle mennesker er fullstendig avhengige av Guds forløsende nåde for å bli frelst. Friheten de eier i forhold til andre mennesker og tingene i denne verden er ingen frihet i forhold til frelsen. For som syndere står de under Guds dom og er ikke på egen hånd i stand til å vende seg til Gud for å

¹¹ Jf. All Under One Christ, §14, i Growth in Agreement, s. 241-247.

søke forløsning, å fortjene rettferdighet for Gud eller nå frem til frelse av egne krefter. Rettferdiggjørelsen skjer bare av Guds nåde. Fordi katolikker og lutheranere bekjenner dette i fellesskap, er det rett å si:

(20) Når katolikker sier at mennesker “medvirker” til å forberede og motta rettferdiggjørelsen ved å si ja til Guds rettferdiggjørende gjerning, ser de et slikt personlig ja i seg selv som et resultat av nåden, ikke som en handling som skyldes menneskets egne krefter.

(21) I henhold til luthersk oppfatning er mennesker ute av stand til å medvirke til sin egen frelse, fordi de som syndere aktivt motsetter seg Gud og hans frelsesgjerning. Lutheranere benekter ikke at et menneske kan avvise nådens virke. Når de betoner at mennesker bare kan motta rettferdiggjørelsen (mere passive), forkaster de dermed enhver mulighet for å bidra til ens egen rettferdiggjørelse, men de benekter ikke at de troende fullt og helt er engasjert i troen, som er bevirket av Guds ord selv. (Jf. kilder til kap. 4.1.)

4.2 Rettferdiggjørelsen som syndstilgivelse og å bli et rettferdig menneske

(22) Sammen bekjenner vi at Gud tilgir synd ved sin nåde og samtidig setter mennesker fri fra syndens trellekår og gir dem et nytt liv i Kristus. Når mennesker får del i Kristus ved tro, tilregner ikke Gud dem deres synd, og Gud skaper en virksom kjærlighet i dem ved Den Hellige Ånd. Disse to aspektene ved Guds nådige handling må ikke skilles hverandre. De hører sammen på den måten at ved troen er mennesker forent med Kristus, som i sin person er vår rettferdighet (1 Kor 1,30), både syndenes tilgivelse og Guds frelsende nærvær. Fordi katolikker og lutheranere bekjenner dette i fellesskap, gjelder følgende:

(23) Når lutheranere understreker at Kristi rettferdighet er vår rettferdighet, ønsker de først og fremst å fastholde at synderen blir rettferdig for Gud i Kristus gjennom tilsagnet om tilgivelse, og at livet bare fornyes i enhet med Kristus. Når de understreker at Guds nåde er tilgivende kjærlighet (“Guds miskunn”¹²) fornekter de ikke med det nådens livsfornyende kraft. Snarere er hensikten å gi uttrykk for at rettferdiggjørelsen forblir uavhengig av menneskelig medvirkning og heller ikke avhenger av nådens livsfornyende virkning hos mennesker.

(24) Når katolikker understreker at den troende ved å motta nåden også mottar en fornyelse av sitt indre liv¹³, ønsker de å fastholde at Guds tilgivende nåde alltid bringer med seg et nytt liv, som i Den Hellige Ånd blir virksomt i aktiv kjærlighet. Men de fornekter ikke dermed at nådens gave i rettferdiggjørelsen forblir uavhengig av menneskelig medvirkning.

¹² Jf. WA 8, 106 (amerikansk utg. 32, 227)

¹³ Jf. Denzinger-Schönmetzer 1528 (se tillegget).

4.3 Rettfærdiggjørelse ved tro og av nåde

(25) Vi bekjenner i fellesskap at syndere blir rettfærdiggjort ved tro på Guds frelsesgjerning i Kristus. Denne frelsen blir gitt som gave ved Den Hellige Ånd i dåpen og danner fundamentet for hele det kristne liv. I den rettfærdiggjørende tro, som innbefatter håp og kjærlighet til Gud, setter mennesket sin tillit til Guds nådige løfte. Denne troen er virksom i kjærlighet, og derfor kan og må ikke den kristne være uten gjerninger. Men hva som enn går forut for eller følger etter troen som fri gave, er hverken grunnlag for rettfærdiggjørelsen eller gjør noen fortjent til den.

(26) Etter luthersk forståelse blir syndere rettfærdiggjort ved tro alene (*sola fide*). I troen setter de fullt og helt sin lit til sin Skaper og Gjenløser og lever i fellesskap med ham. Gud selv bevirker troen idet han frembringer denne tillit ved sitt skapende ord. Fordi Guds gjerning er en ny skapelse, angår den alle dimensjoner av mennesket og fører til et liv i håp og kjærlighet. I læren om “rettfærdiggjørelse ved tro alene” skiller man mellom, men holder ikke adskilt, rettfærdiggjørelsen i seg selv og den fornyelsen av livsførselen som nødvendigvis følger av rettfærdiggjørelsen og som troen ikke kan være til uten. Dermed angis grunnlaget for en slik fornyelse, for den vokser frem av den kjærlighet som Gud gir mennesket i rettfærdiggjørelsen. Rettfærdiggjørelse og fornyelse er forent i Kristus, som er nærværende i troen.

(27) Også etter katolsk forståelse er troen grunnleggende for rettfærdiggjørelsen, for uten tro finnes det ingen rettfærdiggjørelse. Mennesket som hører og tror ordet blir rettfærdiggjort gjennom dåpen. Rettfærdiggjørelsen av syndere betyr at man får tilgivelse for sine synder og gjøres rettfærdig ved Guds frelsende nåde, og dermed blir et Guds barn. I rettfærdiggjørelsen mottar de rettfærdiggjorte tro, håp og kjærlighet, og blir dermed tatt inn i samfunnet med Kristus.¹⁴ Dette nye, personlige forholdet til Gud er helt og fullt grunnlagt på Guds nåde, og er uopphørlig avhengig av den frelsende og skapende handling til denne nådige Gud, som alltid forblir trofast mot seg selv slik at mennesker kan stole på ham. Derfor blir den rettfærdiggjørende nåde aldri en besittelse som mennesker kan påberope seg overfor Gud. Samtidig som den katolske lære fremhever nådens fornyende virkning på livsførselen, er denne fornyelsen i tro, håp og kjærlighet alltid avhengig av Guds bunnløse nåde og bidrar ikke med noe til rettfærdiggjørelsen som vi kan rose oss av overfor Gud (Rom 3,27). (Jf. tillegget til 4.3).

4.4 Den rettfærdiggjorte som synder

(28) I fellesskap bekjenner vi at Den Hellige Ånd i dåpen forener mennesket med Kristus, rettfærdiggjør og virkelig fornyer det. Men de rettfærdiggjorte forblir resten av livet avhengig av Guds betingelsesløse rettfærdiggjørende nåde. Selv ikke de rettfærdiggjorte er fri fra syndens angrepsmakt (sml. Rom 6,12-14) og ikke unntatt fra den livslange konflikt mot Guds vilje gjennom den gamle Adams selviske begjær (sml. Gal 5,16; Rom 7,7-10). Også de rettfærdiggjorte

¹⁴ Jf. Denzinger-Schönmetzer 1530.

må daglig be om tilgivelse, slik de gjør i Herrens bønn (Mat 6,12; 1 Joh 1,9). De kalles stadig til omvendelse og bot, og gis tilgivelse igjen og igjen.

(29) Dette forstår lutheranerne på den måten at den kristne er “samtidig rettferdig og synder”. Hun eller han er helt rettferdiggjort, fordi Gud tilgir henne eller ham deres synder gjennom ord og sakrament og tilkjenner henne eller ham Kristi rettferdighet, som tilegnes seg i tro. I Kristus blir de gjort rettferdige for Gud. Når hun eller han ser på seg selv i lys av loven, må de imidlertid erkjenne at en er og blir en synder. Synden lever fortsatt i ham eller henne (1 Joh 1,8; Rom 7,17-20), for en setter stadig sin lit til falske guder og elsker ikke Gud med den udelte kjærlighet som Gud krever som Skaper (5 Mos 6,5; Matt 22,36-40). Denne motstanden mot Guds vilje er i seg selv virkelig synd. Men syndens trellbindende makt er brutt på grunn av Kristi gjerning. Det er ikke lenger en synd som “hersker” over den kristne, for Kristus, som den rettferdiggjorte er bundet til gjennom troen, “hersker” selv over den. Her på jorden kan den kristne altså i hvert fall delvis leve et liv som et rettferdig menneske. Og til tross for synden er den kristne ikke lenger adskilt fra Gud, fordi han eller hun - som gjennom dåpen og Den Hellige Ånd er født på ny - ved sin daglige tilbakevenden til dåpen blir tilgitt denne synd, slik at den ikke lenger fører til fordømmelse og evig død¹⁵. Når altså lutheranerne sier at den rettferdiggjorte også er synder og at motstanden mot Guds vilje virkelig er synd, forneker de ikke at han eller hun til tross for synden hører Gud til og at denne synd er underlagt Guds makt. I disse forhold er de enige med katolikkene, til tross for ulikhetene når det gjelder forståelsen av den rettferdiggjortes synder.

(30) Katolikkene er av den oppfatning at den Jesu Kristi nåde som tilsies i dåpen tar bort alt som er synd “i egentlig forstand” og som “fortjener fordømmelse” (Rom 8,1¹⁶). Men fortsatt vil det bestå en tilbøyelighet (concupiscentia) som kommer av synd og egger til synd. Siden menneskelig synd i henhold til romersk-katolsk forståelse alltid omfatter et personlig element og dette elementet mangler her, ser ikke katolikkene denne dragingen som synd i egentlig forstand. Men dermed vil de ikke fornekte at denne tilbøyelighet til synd ikke er i samsvar med Guds opprinnelige plan for menneskeheten og enda mer at den objektivt sett er i strid med Guds vilje og forblir gjenstand for livslang kamp. I takknemlighet for gjenløsningen i Kristus fremhever de at denne tilbøyelighet til å handle mot Guds vilje ikke gjør fortjent til evig død¹⁷ og ikke adskiller den rettferdige fra Gud. Men når den rettferdiggjorte frivillig adskiller seg fra Gud, er det ikke tilstrekkelig å vende tilbake til en overholdelse av budene. Han eller hun må, ved forsoningens sakrament, søke forlatelse og fred gjennom ordet om tilgivelse, som gis i kraft av Guds forsoningsverk i Kristus. (Jf. kilder til 4.4)

¹⁵ Jf. Apologien II,38-45; i: Die Bekenntnisschriften der evangelisch-luthersiche Kirche, s. 145-147.

¹⁶ Jf. Denzinger-Schönmetzer 1515

¹⁷ Jf. Denzinger-Schönmetzer 1515

4.5 Lov og evangelium

(31) Vi bekjenner i fellesskap at mennesker blir rettferdiggjort ved troen på evangeliet “uavhengig av lovgjeringer” (Rom 3,28). Kristus har oppfylt loven og gjennom sin død og oppstandelse avskaffet den som frelsesvei. Vi bekjenner også at Guds bud forblir gyldige for den rettferdiggjorte, og at Kristus i sin forkynnelse og ved sitt eksempel uttrykte Guds vilje, som også er en rettesnor for hvordan den rettferdiggjorte skal handle.

(32) Lutheranerne fremholder at skillet og den riktige rangorden mellom lov og evangelium er av vesentlig betydning for forståelsen av rettferdigjørelsen. I dens teologiske bruk er loven krav og anklage. Hele livet igjennom står alle mennesker - også de kristne, i det de er syndere - under denne anklingen som avdekker deres synd slik at de i tro på evangeliet kan vende seg betingelsesløst til Guds nåde i Kristus, som er det eneste som rettferdiggjør dem.

(33) Fordi loven som frelsesvei er oppfylt og avskaffet i og med evangeliet, kan katolikkene si at Kristus ikke er en lovgiver som Moses. Når katolikker understreker at de rettferdiggjorte er bundet til å rette seg etter Guds bud, forneker de ikke dermed at Gud gjennom Jesus Kristus i barmhjertighet har lovet sine barn det evige livs nåde.¹⁸ (Jf. kilder til 4.5)

4.6 Frelsesvisshet

(34) Vi bekjenner i fellesskap at de troende kan stole på Guds miskunn og løfter. Også i møte med sin egen svakhet og de mange farene som truer troen, kan de bygge på kraften fra Kristi død og oppstandelse og på det levende løfte om Guds nåde i ord og sakrament, og slik være visse på å ha del i denne nåden.

(35) Dette ble på en spesiell måte understreket av reformatorene: Midt i anfektelsene skal den troende ikke se på seg selv, men i troen feste blikket på Kristus og stole på ham alene. I tillit til Guds løfte er de forvisset om sin frelse, men de er aldri trygge når de ser på seg selv.

(36) Katolikker kan dele reformatorenes anliggende om å grunne troen på den objektive virkelighet i Kristi løfte, å se bort fra egen erfaring og sette sin lit til Kristi løftesord alene (sml Mt 16,19; 18,18). Med Det annet Vatikankonsil sier katolikkene: Tro er å fortrøste seg helt på Gud,¹⁹ som befri oss fra syndens og dødens mørke og vekker oss til evig liv.²⁰ En kan ikke tro på Gud i denne betydning og samtidig betrakte det guddommelige løfte som upålitelig. Ingen må betvile Guds nåde og Kristi fortjeneste. Men enhver kan være bekymret for sin frelse når han eller hun ser sine egne svakheter og mangler. I full erkjennelse av sine egne nederlag kan den troende likevel være forvisset om at Gud vil at en skal bli frelst.

¹⁸ Jf. Denzinger-Schönmetzer 1545

¹⁹ Jf. DV, 5

²⁰ Jf. DV,4

4.7 De rettferdiggjortes gode gjerninger

(37) Vi bekjenner i fellesskap at gode gjerninger - et kristent liv i tro, håp og kjærlighet - følger av rettferdiggjørelsen og er dens frukter. Når de rettferdiggjorte lever i Kristus og handler i den nåden de mottar, bringer de med bibelsk ordbruk "god frukt". Siden de kristne kjemper mot synden hele livet, er denne følgen av rettferdiggjørelsen også en forpliktelse de er pålagt. Derfor maner både Jesus og de apostoliske skrifter de kristne til å gjøre kjærlighetens gjerninger.

(38) Etter katolsk forståelse bidrar gode gjerninger, som blir til ved nådens og Den Hellige Ånds virke, til vekst i nåden, slik at den rettferdighet som kommer fra Gud bevares og samfunnet med Kristus utdypes. Når katolikker fastholder "fortjenstfullheten" ved gode gjerninger, ønsker de å si at det i henhold til det bibelske vitnesbyrd er knyttet et løfte om belønning i himmelen for disse gjerninger. Hensikten er å understreke menneskets ansvar for sine handlinger, ikke å bestride de gode gjerningers karakter av gave, langt mindre å benekte at rettferdiggjørelsen selv alltid forblir en ufortjent nådegave.

(39) Tanken om å holde fast ved nåden og om en vekst i nåden og troen, finnes også hos lutheranerne. De fremhever imidlertid at de troendes rettferdighet, som innebærer at man er akseptert av Gud og får del i Kristi rettferdighet, alltid er fullkommen. Samtidig sier de at dens virkning kan gi vekst i kristenlivet. Når lutheranerne ser den kristnes gode gjerninger som "frukter" av og "tegn" på rettferdiggjørelsen, og ikke som egen "fortjeneste", forstår de likevel, i samsvar med Det nye testamente, det evige liv som en ufortjent "belønning" i den betydning at det oppfyller Guds løfte til den troende. (Jf. kilder til 4.7)

5. Betydningen og rekkevidden av den oppnådde konsensus

(40) Den forståelsen av rettferdiggjørelseslæren som er fremlagt i denne erklæring, viser at det finnes en konsensus mellom lutheranere og katolikker når det gjelder de grunnleggende sannheter i rettferdiggjørelseslæren. I lys av denne konsensus er de gjenværende ulikheter akseptable, slik de fremkommer i punkt 18-39 med hensyn til språkbruk, teologisk utlegning og aksentuering i forståelsen av rettferdiggjørelsen. Med andre ord er de lutherske og de romersk-katolske utlegninger av rettferdiggjørelseslæren åpne i forhold til hverandre og rokker ikke ved den oppnådde konsensus når det gjelder de grunnleggende sannheter.

(41) Dermed fremstår også 1500-tallets lærefordømmelser, i den grad de angår rettferdiggjørelseslæren, i et nytt lys. Slik de lutherske kirkers lære er fremlagt i denne erklæringen, rammes den ikke av Tridentiner-konsilets fordømmelser²¹. Heller ikke rammer fordømmelsene i de lutherske bekjennelsesskrifter Den romersk-katolske kirkes lære slik den er fremlagt i denne erklæringen.

(42) Dette reduserer imidlertid ikke alvoret i de fordømmelsene som er knyttet til rettferdiggjørelseslæren. En del av dem var ikke helt uten grunnlag. De beholder sin betydning som “gagnlige advarsler”, som vi bør gi akt på i vår lære og praksis ²².

(43) Vår konsensus i rettferdiggjørelseslærens grunnsannheter må virkeligjøres og bekreftes i våre kirkers liv og lære. I denne sammenheng finnes det fremdeles spørsmål av ulik vekt som trenger ytterligere klargjøring. Det gjelder blant annet forholdet mellom Guds ord og kirkens lære, så vel som læren om kirken, om autoritet i kirken, om kirkens enhet, om embetet, om sakramentene og forholdet mellom rettferdiggjørelse og sosialetikk. Vi er overbevist om at den konsensus vi har oppnådd gir et solid grunnlag for en slik klargjøring. De lutherske kirker og Den romersk-katolske kirke vil sammen fortsette arbeidet med å utdype den felles forståelse slik at den kan være fruktbar i den kirkelige lære og det kirkelige liv.

(44) Vi takker Herren for dette avgjørende skritt fremover på veien mot å overvinne kirkens splittelse. Vi ber Den Hellige Ånd lede oss videre mot den synlige enhet, som er Kristi vilje.

²¹ Den tyske originaltekst bruker i denne paragraf ordet “Verurteilung” om Tridentinerkonsilets beslutninger og “Verwerfung” om det som finnes i de lutherske bekjennelsesskrifter, i §1 brukes “Lehrverurteilung” om begge deler (oversetterens anm.)

²² Lehrverurteilung - Kirchentrennung?, s. 32 (eng.utgave s. 27)

TILLEGG

Kildehenvisninger til Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren

I kapitlene 3 og 4 av Felleserklæringen er det referert til formuleringer fra en del katolsk-lutherske dialoger. Det gjelder følgende dokumenter:

All Under One Christ. Erklæring om Confessio Augustana fra den romersk-katolske/lutherske internasjonale kommisjon, 1980, i: *Growth in Agreement*, redigert av Harding Meyer og Lukas Vischer, New York/ Ramsey, Geneve, 1984, s. 241-247.

Lehrverurteilungen - Kirchentrennung? Bd I: Rechtfertigung, Sakramente und Amt im Zeitalter der Reformation und heute, utgitt av Karl Lehmann og Wolfhart Pannenberg, Freiburg 1986 (heretter referert som: LV). Engelskspråklig utgave: *The Condemnations of the Reformation Era - Do They Still Divide?*, Minneapolis 1990.

Kommentarer fra felleskomiteen for Die Vereinigten Evangelisch Lutherischen Kirchen Deutschlands (VELKD) (De forente evangelisk lutherske kirker i Tyskland) og den tyske nasjonalkomite for LVF til dokumentet: *Lehrverurteilungen - Kirchentrennung? i: Lehrverurteilungen im Gespräch*, Göttingen, 1993 (heretter: VELKD)

En vurdering av studiet *Lehrverurteilungen - Kirchentrennung?* fra The Pontifical Council for Promoting Christian Unity (PCPCU) (Det pavelige råd for fremme av kristen enhet), Vatikanet, 1992, ikke publisert dokument (heretter: PCPCU).

Justification by Faith Lutherans and Catholics in Dialogue VII, Minneapolis 1990 (heretter: USA).

--

Sitater fra Tridentinerkonsilets tekster er hentet fra:

Denzinger-Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum* 32. til 36. utgave (heretter: DS).

Denzinger-Hünemann, *Enchiridion Symbolorum* fra og med 37. utgave (heretter: DH).

Til kap. 3:

Den felles forståelse av rettferdiggjørelsen (§§ 14-18)

(Jf. særlig LV 75; VELKD 95)

- "...for Paulus, og i en viss forstand for Bibelen som helhet, er et bilde av rettferdiggjørelsen som fokuserer på troen og forstått forensisk av den største betydning, selv om dette slettes ikke er den eneste måten å framstille Guds frelsende gjerning på" (USA, nr. 146)

- "Såvel katolikker som lutheranere erkjenner behovet for å prøve all praksis, alle strukturer og all teologi i kirken på hvor mye det fremmer eller hindre "forkynnelsen av Guds frie og nådige løfte i Kristus Jesus, det som bare kan rett mottas gjennom tro" (artikkel 28)." (USA, nr. 153)

Om "den grunnleggende bekreftelse" (USA nr.157; jf. nr. 4) heter det: - "Denne bekreftelse, på samme måte som den reformatoriske lære om rettferdiggjørelsen ved tro alene, tjener som et kriterium for å bedømme all kirkelig praksis, strukturer og tradisjoner nettopp fordi motstykket er 'Kristus alene' (solus Christus). Ham alene skal vi stole på som den eneste mellommann som Gud ved Den Hellige Ånd skjenger oss sine frelsende gaver gjennom. Alle oss som deltar i denne dialogen bekrefter at all kristen undervisning, praksis og alle embeter må virke slik at det fremmer 'troens lydighet' (Rom 1, 5) til Guds frelsende handling i Kristus Jesus alene ved Den Hellige Ånd, til frelse for de troende og til ære og pris til den himmelske Far." (USA, nr. 160)

- "Derfor vil læren om rettferdiggjørelsen med sin bibelske begrunnelse alltid ha en spesiell funksjon i kirken: Å minne de kristne om at vi syndere lever alene av Guds tilgivende kjærlighet, som vi bare kan ta i mot som en gave, men som vi ikke på noen måte kan 'fortjene' - i hvilken modifisert form det enn måtte være. Vi kan heller ikke knytte den til noen betingelser som kommer forut eller etterpå.

'Rettferdiggjørelseslæren' blir derfor en prøvesten til alle tider på om en spesiell tolkning av vårt forhold til Gud kan påberope seg å være 'kristen'. Samtidig er den en prøvesten for kirken, som til enhver tid må la seg prøve om forkynnelsen og praksis samsvarer med det som er gitt av kirkens Herre." (LV 75).

- "En enighet om at rettferdiggjørelseslæren ikke bare er en del av hele kirkens tros lære, men langt mer har betydning som en kritisk målestokk for lære og praksis i våre kirker totalt sett, er - sett fra luthersk side - et fundamentalt fremskritt i dialogen mellom våre kirker. Det kan ikke hilses klart nok velkommen." (VELKD 95; jf. 157)

- "Riktig nok har rettferdiggjørelseslæren forskjellig status i sannhetens hierarki for lutheranere og katolikker, men begge sider enes om at læren om rettferdiggjørelsen har sin spesielle funksjon fordi den er 'prøvestenen til alle tider på om en spesiell tolkning av vårt forhold til Gud kan påberope seg å være 'kristen'"

(LV 75). Den kriteriologiske betydning av læren om rettferdiggjørelsen for læren om sakramentene, kirken og etikken fordrer videre studier.” (PCPCU 96).

Til kap. 4.1:

Menneskets maktesløshet og synd i forhold til rettferdiggjørelsen (§§ 19-21) (LV 48ff; 53; VELKD 77-81; 83f)

- “Dem som blir regjert av synden kan ikke gjøre noe for å fortjene rettferdiggjørelse, det er Guds nådes frie gave. Til og med starten på rettferdiggjørelsen, så som anger, bønn om nåde og lengsel etter tilgivelse, må være Guds verk i oss.” (USA, nr. 156.3)

- “For ingen av partene handler det om å bestride at mennesket virkelig er delaktig, men et svar er ikke en “gjerning”. Troens svar er i seg selv virket gjennom det løftesord som kommer til mennesket utenfra, fritt og uten tvang. Det kan bare være tale om at mennesket medvirker i den forstand at hjertet er med når Ordet treffer det og skaper tro.” (LV 53, 12 -22)

- “Bare når den lutherske lære om Guds forhold til sine skapninger betoner den guddommelige ‘monergisme’ (enestående handling) eller Kristi verk alene så sterkt at den frivillige mottagelse av nåden - som i seg selv er Guds gave - ikke spiller noen vesentlig rolle i rettferdiggjørelsen, representerer canones 4,5,6 og 9 fra Tridentinerkonsilet en forskjell i synet på rettferdiggjørelsen som er verdt å legge merke til.” (PCPCU 22)

- “Gjennom den sterke betoning av menneskets passivitet i sin rettferdiggjørelse var det aldri på luthersk side ment å bestride at mennesket fullt og helt er delaktig i troen, men den skulle utelukke enhver medvirkning i selve rettferdiggjørelsesakten. Den er alene Kristi verk, nådens verk alene” (VELKD 84, 3-8).

Til kap. 4.2:

Rettferdiggjørelsen som syndstilgivelse og å bli et rettferdig menneske (§§ 22-24) (USA, nr. 98-101; LV 53ff; VELKD 84ff; jf. også sitatene til 4.4)

- “Gjennom rettferdiggjørelsen er vi både erklært og gjort rettferdige. Rettferdiggjørelse er derfor ikke en rettslig fiksjon. Når Gud rettferdig gjør, virker Gud det han lover. Han tilgir og gjør oss virkelig rettferdige.” (USA, nr. 156,5)

- “Den reformatoriske teologi overser ikke det den katolske lære fremhever: den skapende og fornyende Guds kjærlighet. Den hevder heller ikke at Gud er maktesløs overfor synden, så han i rettferdiggjørelsen ‘bare’ tilgir synden og ikke virkelig opphever syndens makt til å skille synderen fra Gud.” (LV 55, 25-29)

- “Den lutherske lære har aldri forstått tilregnelsen av Kristi rettferdighet slik at den skulle være uten virkning i den troendes liv, for Kristi ord skaper hva det nevner. Tilsvarende forstår lutheranerne nåden som Guds miskunn, men fullt ut som en virksom kraft også. ‘For hvor det er tilgivelse for synder, der er det liv og salighet’”(VELKD 86, 15-23)

- “Katolsk teologi overser ikke det som reformatorisk teologi legger vekt på: Nådens personlige karakter og dens tilknytning til Ordet. Heller ikke hevder de at nåden er noe mennesket har som sin ‘eiendom’, som mennesket rår over, selv om nåden er noe en eier fordi en har fått den som gave.” (LV 55,21-24)

Til kap. 4.3:

***Rettfærdiggjørelsen ved tro og av nåde* (§§ 25-27)**

(USA, nr. 105ff; LV 56-59; VELKD) 87-90)

- “Dersom vi oversetter fra et språk til et annet, svarer på den ene side den reformatoriske tale om rettferdiggjørelsen ved tro til den katolske tale om rettferdiggjørelsen ved nåden, på den andre siden: hva reformatorisk lære i sak mener med ordet ‘tro’, er hva katolsk lære i tilslutning til 1 Kor 13,13 sammenfatter i triaden ‘tro, håp og kjærlighet’ . “ (LV 59,5- 15)

- “Vi understreker at troen i den mening det 1. bud uttrykker det, alltid er kjærlighet og håp til Gud, og at dette viser seg i nestekjærligheten.” (VELKD 89, 8- 11)

- “Katolikker lærer som lutheranere, at ingenting forut for troens frie gave medfører at noen fortjener å bli rettferdiggjort og at alle Guds frelsende gaver kommer gjennom Kristus alene.” (USA, nr. 105)

- “Reformatorene forstår tro som tilgivelse og fellesskap med Kristus, virket av løftesordet selv. Det er grunnen til den nye ‘væren’, gjennom hvilket kjødet er død for synden og det nye menneske i Kristus (‘sola fide per Christum’) har sitt liv. Men også når en slik tro nødvendigvis gjør mennesket til noe nytt, bygger ikke den kristne sin fortrøstning på sitt nye liv, men alene på Guds nådestilsagn. Å ta imot dette i tro holder, når tro er forstått som ‘fortrøstning til løftet’ (fides promissionis).” (LV 56, 18-26)

- Jf. Tridentinum, seksjon 6, kapittel 7: “Derfor får mennesket i rettferdiggjørelsen, sammen med den syndstilgivelsen som en blir delaktig i, også alt dette inngytt: Tro, håp og kjærlighet.” (DH 1530)

- “Etter evangelisk forståelse rekker den tro som holder ufravikelig fast ved Guds løfte i Ord og sakrament til rettferdighet overfor Gud. Fornyselsen av mennesket - og uten den er det ingen tro - er således ikke noe som i seg selv bidrar til rettferdiggjørelsen.” (LV 59,19-23)

- ”Som lutheranere holder vi fast på forskjellen mellom rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen, mellom tro og gjerninger, men det betyr intet absolutt skille.” (VELKD 89, 6-8).

- “Den katolske lære kjenner seg enig med de reformatoriske anliggender, nemlig at fornyelsen ikke gir noe ‘bidrag’ til rettferdiggjørelsen, og aldeles ikke et bidrag som en kunne påberope seg overfor Gud. Likevel føler katolikkene seg nødt til å betone fornyelsen av mennesket ved den rettferdiggjørende nåde, for å få fram Guds nyskapende makt. Den er riktig nok å forstå slik at denne fornyelse i tro håp og kjærlighet ikke er noe annet enn et svar på Guds endeløse nåde” (LV 59, 23-29)

- “I den grad den katolske lære understreker at nåden må forstås personlig og i tilknytning til Ordet, og at denne fornyelse virkelig ikke er noe annet enn et svar som er virket av Guds ord selv og at fornyelsen av mennesket ikke er noe bidrag til rettferdiggjørelsen, og aldeles ikke et bidrag som en kunne påberope seg overfor Gud, så blir ikke den katolske lære truffet av våre innsigelser.” (VELKD 89, 12-21)

Til kap. 4.4:

Den rettferdiggjorte som synder (§§ 28-30)
(USA, nr. 102ff; LV 50-53; VELKD 81ff)

- “Hvor rettferdige og hellige de enn måtte være, faller de fra tid til annen i dagliglivets synder. Hva mer, Åndens virke forskåner ikke de troende fra en livslang kamp mot syndige tilbøyeligheter. I henhold til katolsk lære forblir begjæret og andre virkninger av arvesynden og den personlige synd i den rettferdiggjorte, som derfor må be daglig til Gud om tilgivelse.”(USA, nr. 102)

- “Den lære som ble formulert av Tridentinerkonsilet og av reformatorene er ens i det at arvesynden og det vedvarende begjær står Gud i mot og gjør seg gjeldende i den livslange kamp mot synden. Etter dåpen skiller ikke lenger begjæret det rettferdiggjorte mennesket fra Gud. I Tridentinums språkbruk er det ‘ikke synd i egentlig forstand’, i luthersk språkbruk er det ‘peccatum regnatum’, synd som underkastet Guds makt.” (LV 46)

- ”Spørsmålet er hvordan en skal tale om den rettferdiggjortes synd uten å innnevne frelsens realitet. Mens lutheranerne uttrykker denne spenningen med uttrykket ‘synd som er underkastet Guds makt’ (‘peccatum regnatum’), noe som uttrykker læren om at den kristne er ‘samtidig rettferdig og synder’ (simul iustus et peccator), vil de romersk-katolske mene at frelsens virkelighet bare kan fastholdes ved at en bestrider at begjæret er synd. Med tanke på dette spørsmål representerer det en betydelig tilnærming dersom LV betegner det begjær som blir værende i den rettferdiggjorte som å være ‘gudfiendtlig’, og derfor noe som kvalifiseres som synd.” (VELKD 82,29-39)

Til kap. 4.5:

Lov og evangelium (§§ 31-33)

- I følge paulinsk lære handler det hær om den jødiske lov som frelsesvei. Denne ble oppfylt og overvunnet i Kristus. Disse utsagn og konsekvensene av dem er å forstå i lys av denne lære.

- Med tanke på canones 19f fra Tridentinerkonsilet uttrykker VELKD (89, 28-36) seg slik: “De ti bud gjelder selvsagt for den kristne, noe som er behandlet flere steder i bekjennesskriftene. Når det blir betont i canon 20 at mennesket er forpliktet til å holde Guds bud, rammes vi ikke. Derimot, når canon 20 hevder at troen bare har frelsesvirkende kraft når budene holdes, da rammes vi. Når det tales om kirkens bud i disse canones, er det ingen uoverensstemmelse mellom oss dersom disse utelukkende vil gjøre Guds bud gjeldende. I motsatt fall ville det ramme oss.”

Til kap. 4.6:

Frelsesvisshet (§§ 34-36)

(LV 59-63; VELKD 90ff)

- “Spørsmålet er: Hvordan kan og tør mennesket leve overfor Gud til tross for og med sin svakhet.” (LV 60,5f)

- “Grunnlaget og utgangspunktet for reformatorene er påliteligheten og det tilstrekkelige i Guds løfte og kraften i Kristi død og oppstandelse, samt den menneskelige svakhet og den trussel for troen og frelsen som følger av den.” (LV, 62,17-20)

- Også Tridentinerkonsilet understreker at det er nødvendig å tro “at synder kun blir tilgitt for intet (dvs. uten egen fortjeneste), bare ved den guddommelige barmhjertighet for Kristi skyld” (DH 1533), og at man ikke må tvile på “Guds barmhjertighet, Kristi fortjeneste og kraften og virkningen av sakramentene”, (DH 1534); tvil og usikkerhet hører ikke hjemme annet enn når en ser på seg selv.

- Luther og hans tilhengere går ett skritt videre. De holder på at en ikke bare skal holde ut i usikkerheten, men se bort fra den og ta konkret og personlig på alvor den objektive gyldighet som kommer ‘utenfra’ i skriftemålets absolusjonsord. Fordi Jesus har sagt: “Det du løser på jorden, vil også være løst i himmelen,” (Matt 16,19), ville den troende ha gjort Kristus til en løgner om en ikke holdt klippefast på den tilgivelse Gud tilsier i løseordet. At denne tillit på sin side også kan være subjektiv og uvis, altså at vissheten om tilgivelsen ikke er sikkerhet (securitas) om tilgivelsen, det vet Luther like godt som sine motstandere. Men dette må ikke igjen bli problematisert, den troende skal se bort fra det og vende seg bare til Kristi ord om tilgivelse.” (LV 60, 18-34)

- "I dag kan katolikker verdsette reformatorenes innsats for å grunnfeste troen i den objektive realitet i Kristi løfte: "Det du løser på jorden ..." og få de troende til å fokusere på det tydelige ordet om syndstilgivelsen. Luthers opprinnelige anliggende om å se bort fra den personlige erfaring og stole på Kristus alene og hans ord om tilgivelse, er heller ikke noe som skal fordømmes". (PCPCU 24)

- En gjensidig fordømmelse med hensyn til forståelsen av frelsesvissheten "kan enda mindre begrunnes dersom en utvikler fra grunnen av en fornyet bibelsk forståelse av troen. Riktignok kan et menneske miste eller gi avkall på troen, selv-hengivelsen til Gud og hans løfte. Men en kan ikke tro i denne forstand, og samtidig holde Gud for å være upålitelig i sitt løfte. I denne betydning gjelder det også i dag - med Luthers ord - at tro er visshet om frelsen." (LV 62, 23-29)

- Når det gjelder det 2. Vatikankonsils trosbegrep, se den dogmatiske konstitusjon om den guddommelige åpenbaring (Dei Verbum) nr.5: "Troens lydighet" må rettes mot den Gud som åpenbarer. I den gir mennesket seg helt og fullt i frihet til Gud, i det 'en underkaster seg med forstand og vilje helt under den Gud som åpenbarer' og slutter seg frivillig til hans åpenbaring."

- "Den lutherske distinksjon mellom troens visshet (certitudo) som alene ser hen til Kristus, og den jordiske sikkerhet (securitas) som støtter seg til menneskene, er ikke tydelig nok tatt opp i LV. Troen reflekterer ikke over seg selv, men knytter seg helt og fullt til Gud, som gir sin nåde gjennom ord og sakrament, altså utenfra (extra nos)." (VELKD 92, 2-9)

Til kap. 4.7:

***De rettferdiggjortes gode gjerninger* (§§ 37-39)**

(LV 72ff; VELKD 90ff)

- Konsilet utelukker enhver muligheten til å fortjene nåden, det vil si rettferdiggjørelsen (can. 2: DS 1552), og baserer det å fortjene det evige liv på at det i seg selv er en gave av nåde, gjennom delaktigheten i Kristus (can. 32: DS 1582). Som en gave er de gode gjerninger 'fortjeneste'. Der reformatorene angriper den 'gudløse tillit' til egne gjerninger, utelukker konsilet at en kan påberope seg noe eller ha noen falsk sikkerhet (cap.16: DS 1548f.). Det er opplagt at konsilet vil knytte an til Augustin, som innførte fortjenestebegrepet for å fremheve menneskets ansvarlighet til tross for at de gode gjerninger egentlig er en gave." (LV 73, 9-18)

- Dersom vi forstår talen om "årsak" i canon 24 i mer personlige kategorier. slik som det er gjort i dekret 16 om rettferdiggjørelsen, hvor den bærende tanke er fellesskapet med Kristus, så kan vi beskrive den katolske lære om fortjeneste slik det er gjort i den første setningen i § 38: Vekst i nåden, bevaring av den mottatte rettferdiggjørelse fra Gud og dypere fellesskap med Kristus.

- "Mange motsetninger kunne vært overvunnet dersom ordet 'fortjeneste', som er så egnet til å bli misforstått, ble sett og forstått i lys av den bibelske begrepet 'lønn'." (LV 74, 7-9)

- "De lutherske bekjennelsesskrifter betoner at den rettferdiggjorte er ansvarlig for å ikke miste den mottatte nåden, men leve i den. Slik kan bekjennelsesskriftene tale om å bevare og å vokse i nåden. Dersom rettferdighet i canon 24 er forstått i betydningen av at det gjelder hva den utviker i mennesket, da treffer ikke dette oss. Men dersom 'rettferdighet' i canon 24 refererer til at den kristne er akseptert av Gud, da treffer dette oss, for den rettferdigheten er alltid fullkommen. Sammenlignet med den er den kristnes gode gjerninger bare 'frukter' eller 'tegn'." (VELKD 94, 2-14)

- "Når det gjelder canon 26, viser vi til Apologien der det evige liv blir omtalt som 'lønn': 'Vi bekjenner at det evige liv er en lønn, fordi det er noe som er gitt etter skyldighet på grunn av løftet, ikke på grunn av våre fortjenester.'" (VELKD 94, 20-24)

OFFISIELL FELLESUTTAELSE

fra Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke

1. På grunnlag av de overensstemmelsene som er oppnådd i *Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren* (FR) erklærer Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke sammen: ”Den forståelsen av rettferdiggjørelseslæren som er fremlagt i denne erklæring, viser at det finnes en konsensus mellom lutheranere og katolikker når det gjelder grunnleggende sannheter i rettferdiggjørelseslæren.” (FR 40) På grunnlag av denne konsensus erklærer Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke sammen: Slik de lutherske kirkers lære er fremlagt i denne erklæringen, rammes den ikke av Tridentiner-konsilets fordømmelser. Heller ikke rammer fordømmelsene i de lutherske bekjennelsesskrifter Den katolske kirkes lære slik den er fremlagt i denne erklæringen.

2. Når det gjelder beslutningen om Felleserklæringen fattet av Det lutherske verdensforbunds råd den 16. juni 1998 og svaret på Felleserklæringen fra Den katolske kirke av 25. juni 1998, og spørsmålene reist av dem begge, gir det nærværende Vedlegg en ytterligere underbyggelse av den konsensus som er oppnådd i Felleserklæringen. På denne måten blir det klart at de tidligere gjenstående lærefordømmelsene ikke gjelder de to dialogpartnernes lære slik denne er fremlagt i Felleserklæringen.

3. De to dialogpartnerne er forpliktet til fortsatt og fordypende studium av det bibelske grunnlaget for læren om rettferdiggjørelsen. De vil også søke videre felles forståelse av rettferdiggjørelseslæren ut over det som er behandlet i Felleserklæringen og den vedlagte understøttende uttalelsen. Basert på den oppnådde konsensus er videre dialog nødvendig, særlig på de områdene som er nevnt spesifikt i Felleserklæringen selv (FR 43) som saker som krever ytterligere klargjøring for å oppnå fullt kirkefelleskap, en enhet i mangfoldighet, hvor de gjenstående forskjellene er ”forsonet” og ikke lenger vil ha noen splittende kraft. Lutheranere og katolikker vil fortsette sine anstrengelser økumenisk med å tolke budskapet om rettferdiggjørelsen i deres felles vitnesbyrd i et språk som er relevant for mennesker i dag, og med referanse både til individuelle og sosiale anliggender i vår tid.

*Ved denne undertegningen bekrefter
Den katolske kirke og Det lutherske verdensforbund
Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren i dens helhet*

Undertegningen fant sted in St Annas kirke i Augsburg den 31. oktober 1999.

Undertegnerne var:

For Den katolske kirke:

Kardinal Edward Idris Cassidy, og biskop Walter Kasper, henholdsvis president og sekretær for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet.

For Det lutherske verdensforbund:

President Christian Krause og generalsekretær Ishmael Noko, samt visepresidentene for de syv regionene i LVF.

TILLEGG TIL OFFISIELL FELLESUTTAELSE

1. De følgende avklaringene understreker den konsensus som er oppnådd i *Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren* (FR) med hensyn til grunnleggende sannheter om rettferdiggjørelseslæren. Derved blir det klart at de gjensidige fordømmelsene fra tidligere tider...ikke gjelder den katolske og den lutherske lære om rettferdiggjørelsen slik disse er fremstilt i *Felleserklæringen*.

2. ”Sammen bekjenner vi: Ene og alene av nåde og ved troen på Kristi frelsesverk og ikke på grunn av noen fortjeneste i oss selv blir vi godtatt av Gud, og mottar Den hellige ånd som fornyer hjertene, kaller og setter oss i stand til å gjøre gode gjerninger.” (FR nr. 15)

A.

”Sammen bekjenner vi at Gud tilgir synd ved sin nåde, og samtidig setter mennesker fri fra syndens trellekår...” (FR nr. 22). Rettferdiggjørelse er syndstilgivelse og det å bli gjort rettferdig. Ved det gir Gud ”et nytt liv i Kristus” (FR nr. 22). ”Siden vi er rettferdiggjort ved tro har vi fred med Gud (Rom. 5:1). ”Vi kalles Guds barn, og vi er det” (1 Joh. 3:1). I sannhet og i hjertet er vi fornyet ved Den hellige ånds gjerning, og forblir alltid avhengig av Åndens virke i oss. ”Så hvis noen er i Kristus, er det en ny skapning: Alt gammelt er forbi, og se, alt er blitt nytt!” (2. Kor. 5:17). Den rettferdige forblir ikke synder i denne betydningen.

Men vi ville ta feil hvis vi sa at vi er uten synd (1 Joh. 1:8-10; jfr. FR nr. 28). ”(A)alle feiler vi ofte.” (Jak. 3:2) ”Hvem er klar over sine ubemerkede synder? Rens meg fra mine skjulte feil” (Ps. 19:13). Og når vi ber, kan vi bare si som tollereren, ”Gud, vær meg synder nådig!” (Lk. 18:13). Dette kommer til uttrykk på en rekke måter i våre liturgier. Sammen hører vi formaningen: ”La derfor ikke synden herske i deres dødelige legemer, så dere følger legemenes lidenskaper.” (Rom 6:12) Dette minner oss om den vedvarende fare som kommer av syndens makt og dens virkning i de kristne. På denne måten kan lutheranere og katolikker sammen forstå den kristne som simul iustus et peccator, på tross av deres forskjellige måter å tilnærme seg dette spørsmålet på som uttrykt i FR nr. 29-30.

B.

Begrepet *concupiscentia* brukes i forskjellige betydninger i katolsk og luthersk sammenheng. I de lutherske bekjennelsesskriftene er *concupiscentia* forstått som den menneskelige lyst som søker sitt eget. I lys av loven, åndelig forstått, er dette betraktet som synd. I katolsk forståelse er *concupiscentia* en tilbøyelighet som forblir i mennesket også etter dåpen, som kommer fra synd og driver mot synd. På tross av forskjellene som ligger i dette, kan det også fra luthersk side sees slik at lysten kan være åpningen for syndens angrep. På grunn av syndens makt bærer hele mennesket i seg tilbøyeligheten til å motstå Gud. I henhold til både luthersk og katolsk syn er denne tilbøyeligheten ”ikke i samsvar med Guds opprinnelige plan for menneskeheten.” (FR nr. 30) Synden har en personlig karakter, og fører som sådan til adskillelse fra Gud. Den er det gamle menneskes selviske begjær og mangelen på tillit og kjærlighet til Gud.

Frelsens virkelighet i dåpen, og faren som følger av syndens makt, kan uttrykkes

på den måten at på den ene siden legges det vekt på syndstilgivelse og fornyelsen av det menneskelige i Kristus ved dåpen. På den andre siden vises det til at den rettferdige også stadig er utsatt for ”syndens angrepsmakt (jfr. Rom. 6:12-14) og ikke er unntatt fra den livslange konflikt mot Guds vilje...” (FR nr. 28)

C.

Rettferdiggjørelsen finner sted ”ved nåden alene” (FR nr. 15 og 16), ved tro alene; mennesket er rettferdiggjort ”uten lovgjerninger” (Rom. 3:28; jfr. FR nr. 25). ”Nåden skaper tro ikke tro bare når den begynner å virke i et menneske, men så lenge den varer.” (Thomas Aquinas, STh II/II 4,4 ad 3). Guds nådes virke utelukker ikke menneskelig handling: Gud virker alt, både det å ville, og det å utrette. Derfor er vi kalt til å strebe (jfr. Fil. 2:12). ”Så snart som Den hellige ånd har påbegynt sitt arbeid med gjenfødselen og fornyelsen i oss ved ordet og sakramentene, både kan og må vi for visst samarbeide med Den hellige ånds kraft...” (Konkordieformelen, Sol. Dec. II, 64f; BSLK 897,37ff.).

D.

Som fellesskap av de rettferdiggjorte med Gud i tro, håp og kjærlighet, er nåden alltid mottatt av Guds frelsende og skapende verk (jfr. FR nr. 27). Men det er ikke desto mindre den rettferdiggjortes ansvar å ikke ødsle bort denne nåden, men å leve i den. Formaningen om å gjøre gode gjerninger er en formaning om å praktisere troen (jfr. BSLK 197,45). De rettferdiges gode gjerninger ”må gjøres for å bekrefte deres kall, det vil si, for at de ikke skal falle fra sitt kall ved å synde igjen.” (Apol. XX,13, BSLK 316,18-24, med referanse til 2. Pet. 1:10. Jfr. også Konkordieformelen, Sol. Dec. IV,33; BSLK 948,9-23) I denne forstand kan lutheranere og katolikker sammen forstå det som sies om å bevare nåden i FR nr. 38 og 39. I sannhet, ”hva som enn går forut for eller følger etter troen som fri gave, er verken grunnlag for rettferdiggjørelsen eller gjør noen fortjent til den.” (FR nr. 25)

E.

Ved rettferdiggjørelsen er vi ubetinget brakt inn i fellesskap med Gud. Dette innebærer løftet om evig liv: ”Har vi vokst sammen med Kristus i en død som er lik hans, skal vi også være ett med ham i en oppstandelse som er like hans.” (Rom. 6:5, jfr. Joh. 3:36, Rom 8:17.) I den endelige dom vil de rettferdige bli dømt etter deres gjerninger (jfr. Mt. 16:27, 25:31-46, Rom. 2:16, 14:12, 1. Kor. 3:8, 2. Kor. 5:10 o.a.). Vi står foran en dom hvor Guds nådige domfellelse vil godkjenne alt i våre liv og handlinger som svarer til hans vilje. Men alt i våre liv som er galt vil bli avslørt, og vil ikke komme inn i det evige liv. Konkordieformelen hevder også: ”Det er Guds vilje og uttrykkelige bud at troende skal gjøre gode gjerninger som Den hellige ånd virker i dem, og Gud er villig til å være tilfreds med dem for Kristi skyld, og lover å gjengjelde dem herlig både i dette og i det kommende liv.” All belønning er belønning av nåde, som vi ikke har noe krav på.

3. Læren om rettferdiggjørelsen er målestokk eller prøvestein for den kristne tro. Ingen lære kan stride i mot dette kriteriet. I denne mening er læren om rettferdiggjørelsen et ”ufravikelig kriterium som uopphørlig tjener til å rette hele kirkens lære og praksis mot Kristus.” (FR nr. 18) Som sådan har den sin sannhet og spesifikke betydning innenfor den helhetlige sammenheng som kirkens grunnleggende trinitariske trosbekjennelse er. Vi ”har det samme mål om å

bekjenne Kristus i alt, han som vi setter vår lit til over alle ting som den eneste mellommann (1. Tim. 2:5-6). Gjennom Kristus gir Gud seg selv i Den hellige ånd, og øser ut sine fornyende gaver.” (FR nr. 18).

4. Den katolske kirkes svar på Felleserklæringen ønsker ikke som hensikt å stille spørsmål ved myndigheten til lutherske synoder eller Det lutherske verdensforbund. Den katolske kirke og Det lutherske verdensforbund startet dialogen, og har ledet den frem som partnere med like rettigheter (par cum pari). På tross av forskjellige oppfatninger av autoritet i kirken respekterer hver partner den andres ordnede prosedyrer for å fatte læremessige beslutninger.

**“FELLESEKTLÆRINGA OM
RETTFERDIGGERINGSLÆRA”**

1. Kyrkjemøtet vurderer «Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren» (1997) som eit viktig og oppløftande økumenisk resultat, ei frukt av felles bibelstudium og læresamtalar.
2. Kyrkjemøtet er svært glad for å kunne slå fast at «Felleserklæringa» vitnar om så stor semje mellom lutheranarar og katolikkar om rettferdiggeringslæra at vi saman kan seie: «Vi bekjenner i fellesskap at syndere blir rettferdiggjort ved tro på Guds frelsesgjerning i Kristus» (§ 25). Dei skilnadane som står att, rokkar ikkje ved denne vurderinga.
3. «Felleserklæringa» har stor rekkevidde for tilhøvet mellom lutherske og katolske kristne. Dei nemnde skilnadane syner at vi framleis ikkje er samde om alt, og at det difor må arbeidast vidare både med teologiske spørsmål og kyrkjeleg praksis. «Felleserklæringa» er likevel i seg sjølv eit viktig steg mot eit meir forpliktande fellesskap mellom kyrkjene våre, og gjev von om vidare framgang i arbeidet.
4. Kyrkjemøtet sluttar seg til ei felles luthersk erklæring om at det er tilstrekkeleg semje til å slå fast: Fordømingar av romersk-katolsk lære om rettferdiggeringa i lutherske vedkjenningsskrift treff ikkje den aktuelle romersk-katolske læreposisjonen, slik han er framstilt i «Felleserklæringa». I denne samanhengen er det rett å peike på at vi i vår kyrkje ofte har uttrykt haldningar som svarar til desse fordømingane. På grunnlag av «Felleserklæringa» må det arbeidast for at slike haldningar ikkje lenger får prege vårt tilhøve til brør og systre i Den romersk-katolske kyrkja.
5. Kyrkjemøtet si tilslutning til «Felleserklæringa» inneber ikkje noka endring i Den norske kyrkja sitt læregrunnlag og endrar ikkje vårt tilhøve til Den romersk-katolske kyrkja med tanke på vår kyrkjeordning.
6. Ut frå Den norske kyrkja si vedkjenning er det avgjerande for einskapen i kyrkja at vi står saman om grunnleggjande sanningar om rettferdiggeringa. Det er difor viktig at konskevansane av denne semja vert utgreidd og teke alvorleg i det vidare økumeniske arbeidet. «Felleserklæringa» inneber ei stadfesting av det økumeniske perspektivet som ligg i vår eigen læretradisjon, og gjev grunnlag for ei ny tilnærming til Den romersk-katolske kyrkja.
7. Kyrkjemøtet bed Mellomkyrkjeleg råd gjere innhaldet i «Felleserklæringa» kjent for kyrkjelydane.
8. Kyrkjemøtet bed Mellomkyrkjeleg råd å gjere Det Lutherske Verdsforbundet kjent med Kyrkjemøtet sitt vedtak og premissane for det.

EN METODISTISK ERKLÆRING OM TILSLUTNING TIL *FELLESEKTLÆRINGEN OM RETTFERDIGGJØRELSESLÆREN*

1. Etter offisiell godkjenning av Det lutherske Verdensforbund og Den katolske kirke ble "Offisiell fellesuttalelse" fra Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke undertegnet av begge parter den 31. oktober 1999. Dermed ble "Felleseklæringen om rettferdiggjørelseslæren" (FR) stadfestet. I denne betydningsfulle avtalen mellom katolikker og lutheranere tales det tydelig om deres felles forståelse av grunnsannheter i læren om rettferdiggjørelse av Guds nåde ved troen på Kristus. Den uttrykker en vidtrekkende konsensus med hensyn til den teologiske uenighet som var hovedårsak til splittelsen i de vestlige kirker i det 16. århundre.

2. Vi som tilhører de kirker som er knyttet sammen i Metodistkirkens Verdensforbund (WMC) hilser med stor glede denne avtalen velkommen. Vi slår fast at den felles forståelse av rettferdiggjørelsen som er skissert i Felleseklæringen om rettferdiggjørelseslæren (FR 15-17) er i samsvar med metodistisk lære. Vi er særskilt takknemlige for den trinitariske tilnærming, når Guds handling i frelsen beskrives i de følgende paragrafer:

(15) Det er vår felles tro at rettferdiggjørelsen er den treenige Guds verk. Faderen sendte sin Sønn til verden for å frelse syndere. Kristi fødsel, død og oppstandelse er både grunnlaget og forutsetningen for rettferdiggjørelsen. Derfor betyr rettferdiggjørelsen at Kristus selv er vår rettferdighet, som vi får del i gjennom Den Hellige Ånd, etter Faderens vilje. Sammen bekjenner vi: Ene og alene av nåde og ved troen på Kristi frelsesverk og ikke på grunn av noen fortjeneste i oss selv blir vi godtatt av Gud og mottar Den Hellige Ånd som fornyer hjertene, kaller og setter oss i stand til å gjøre gode gjerninger.

(16) Alle mennesker er kalt av Gud til frelse i Kristus. Alene gjennom Kristus blir vi rettferdiggjort, når vi mottar denne frelsen i tro. Denne tro er selv en Guds gave ved Den Hellige Ånd, som virker gjennom ord og sakrament i de helliges samfunn, og som samtidig leder de troende til den fornyelse av deres liv som Gud fullfører i det evige liv.

(17) Vi har også den overbevisning felles at det bibelske budskap om rettferdiggjørelsen på en særskilt måte fører oss til sentrum av det nytestamentlige vitnesbyrd om Guds frelsesgjerning i Kristus. Det forteller oss at vi som syndere har fått vårt nye liv ene og alene takket være Guds tilgivende og nyskapende barmhjertighet. Den kan bare mottas i tro som en gave, vi kan aldri på noen som helst måte gjøre oss fortjent til den.

3. Vi er også enige med lutheranere og katolikker når de sammen uttaler seg om noen av de avgjørende punktene i læren om rettferdiggjørelsen, som det har stått

strid om helt siden reformasjonstiden (jfr. FR 19,22,25,28,31,34,37). Dessuten godtar vi de forklaringer som lutheranere og katolikker gir i paragrafene 20-21, 23-24, 26-27, 29-30, 35-36 og 38-39 angående de standpunkter de hver for seg har i disse spørsmål. Vi ser ikke på disse ulike vektlegginger som en tilstrekkelig grunn til et skille mellom de nevnte partene og metodistene.

4. Den metodistiske bevegelse har alltid innsett at vi står i taknemlighetsgjeld til den bibelske undervisningen om rettferdiggjørelsen slik den ble forstått av Luther og reformatorene og senere av brødrene Wesley. Men metodismen har også hele tiden lagt vekt på elementer i rettferdiggjørelseslæren i den katolske tradisjon fra urkirken, både i øst og vest. Dette har gitt en tydelig profil til vår egen rettferdiggjørelseslære. I forhold til ”de gjenværende ulikheter ... med hensyn til språkbruk, teologisk utlegning og aksentuering” som ikke anses å svekke ”konsensus mellom lutheranere og katolikker når det gjelder de grunnleggende sannheter i rettferdiggjørelseslæren” (FR 40), kan den metodistiske lære beskrives på følgende måte:

4.1.

For John Wesley er læren om arvesynden en helt sentral kristen læresetning. Fordervelsen av menneskenaturen kan vi ikke lege på egen hånd. De nedbrytende følger av syndefallet blir møtt av den universelle tilgjengelighet av den forutgående nåde (Sermon 85, On Working Out Our Own Salvation, III.4). At mennesker er i stand til å svare på Guds kall skyldes utelukkende Guds forutgående gjerning. I følge John Wesley ”støtter” Guds nåde menneskets respons, men ”framtvinger” det ikke. (Sermon 63, The General Spread of the Gospel, 11). Ved Guds nåde blir de troende gitt som oppdrag, og blir utrustet til, å fortelle andre at Gud har forsonet verden med seg selv, og til på Jesu Kristi vegne å be dem om å forsone seg med Gud. (2. Kor. 5,20)

4.2.

Den dype sammenheng mellom tilgivelse av synd og å bli gjort rettferdig, mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse, har alltid vært avgjørende for metodismens forståelse av Bibelens lære om rettferdiggjørelse. John Wesley så på Guds nåde i frelsen som en to-delt handling: ”Ved rettferdiggjørelsen blir vi frelst fra syndens skyld, og Guds velbehag mot oss blir gjenopprettet; i helliggjørelsen blir vi frelst fra syndens makt og rot, og Guds bilde i oss blir gjenopprettet” (Sermon 85, II.1). Den forløsning som leder til samfunn med Gud og den skapende fornyelse av våre liv er helt og fullt et verk av Guds nåde.

4.3.

Frelsen ”avhenger av troen, for at løftet kan bygge på nåden” (Rom. 4,16) Denne paulinske uttalelsen kunne gjerne være motto for den metodistiske bevegelse. Det begynte som en misjonsbevegelse etter at Wesley-brødrene og deres venner hadde opplevd det frigjørende evangelium om frelse ved troen alene. Det er bare ved Guds nåde at mennesker blir frelst - ved troen alene. Ved tro overgir vi oss selv til det frelsende, forløsende, helbredende og fornyende Guds verk av nåde og kjærlighet i våre liv. Derfor er den grunnleggende kristne tro alltid ”tro, virksom i kjærlighet” (Gal. 5,6). Verken tro eller kjærlighet er resultat av menneskelig anstrengelse. Men ved

Guds kall til tro, og ved at Gud utøser sin kjærlighet, blir vi som mennesker inkludert i Guds frelses virkelighet.

4.4.

I metodistisk undervisning, forkynnelse, liturgi og salmeskatt er nådeteologien ikke bare en forsikring om tilgivelse for synd, men også et løfte om at vi er frigjort fra syndens makt. Metodismen har prøvd å ta Paulus' påstand på alvor: "Nå er dere blitt frigjort fra synden og er blitt tjenere for Gud, og frukten av det er helliggjørelse og til slutt evig liv" (Rom. 6,22). Dette var årsaken til at Wesley utviklet læren om "kristelig fullkommenhet" og "full helliggjørelse" (jfr. 1. Tess. 5,23), som han mente sto i sentrum i metodistisk undervisning. Denne lære har vært gjenstand for ulike fortolkninger opp igjennom den metodistiske bevegelses historie. Men, i metodistisk undervisning har følgende fem punkter alltid vært tydelige:

a. "Full frelse" og "kristelig fullkommenhet" er ikke noe annet enn "å elske Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand" og "din neste som deg selv." (Matt. 22,37-39, 1. Joh. 2,5)

b. "Kristelig fullkommenhet" er ikke den absolutte fullkommenheten. Den tilhører Gud alene; den "innebærer ikke fritakelse fra uvitenhet, feiltakelser, svakheter og fristelser." (Wesley's Sermon 40, Christian Perfection, I.9).

c. Selv om hele vårt vesen er fylt av Guds kjærlighet, utøst i våre hjerter ved Den hellige ånd (Rom. 5,5), vil det alltid være Guds gave og Guds nådes gjerning, og aldri menneskelig fortjeneste eller prestasjon.

d. Håpet om å seire over synden må aldri lede oss til å fornekte eller ignorere faren for å falle og bli fanget av syndens makt. Slik står det i 1. Joh. 1, 6-9: "Sier vi at vi har samfunn med ham, men vandrer i mørket, da lyver vi, og følger ikke sannheten. Men dersom vi vandrer i lyset, slik han selv er i lyset, da har vi fellesskap med hverandre, og blodet fra Jesus, hans Sønn, renses oss for all synd. Sier vi at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss. Men dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renses oss fra all urett."

e. De som er rettferdiggjort og helliggjort ved Guds nåde vil streve med fristelser og synd gjennom hele livet. Men i denne kampen blir de styrket av evangeliets løfte om at Gud i Kristus har brutt syndens makt. Selv om "konflikten mot Guds vilje gjennom den gamle Adams selviske begjær" (FR 28) alltid vil være til stede i den rettferdiggjorte, vil Guds nåde "herske gjennom rettferdigheten og gi evig liv ved Jesus Kristus." (Rom. 5,21).

4.5.

For metodister er både loven og evangeliet uttrykk for Guds ord og Guds vilje. Som veiledning på livets og det godes vei (Jfr. 5. Mos. 30, 15-20) ga Gud i sin kjærlighet loven. Den blir oppsummert i befalingen om å elske Gud og vår neste. Som mennesker er vi ikke i stand til å følge denne veien av oss selv. Fordi vi ikke makter å gjøre Guds vilje tjener nå loven til å anklage oss og overbevise oss om synd (Jfr. Rom. 3,21). Gud frelser oss og

gir oss liv ved den kjærlighet som er åpenbart og uttrykt i Jesu Kristi liv og død. Selv om loven ikke lenger har noen kraft til å fordømme dem som tror på Jesus Kristus, forblir den, slik den er sammenfattet i kjærlighetsbudet, en unnnværlig veiledning til Guds vilje.

4.6.

Trosvisshet og frelsesvisshet har alltid hørt med til kjernen av metodistisk forkynnelse. Slik visshet oppfattes ikke som sikkerheten ved noe en eier, men som tryggheten i et forhold som bygger på Guds kjærlighet. Dette forholdet lever man i ved å bruke ”nådemidlene”, spesielt å granske Skriftene og å motta Herrens nattverd. Dette er ytre tegn som er forordnet av Gud, og gjennom dem formidler han sin nåde til oss. Å eie visshet om, ved Åndens vitnesbyrd, at vi er Guds barn (Rom. 8,16) er kilden til fred og glede for dem som har kommet til tro på Jesus Kristus. I wesleyansk terminologi er både ”hellighet” og ”lykke” gaver av Guds nåde.

4.7.

”Tro, virksom i kjærlighet” (Gal. 5,6) oppfattes som utgangspunktet for alt godt som kommer til uttrykk i livet hos dem som tror på Jesus Kristus. Fromhetsgjerninger og barmhjertighetsgjerninger er frukter av Ånden i livet til Jesu etterfølgere. Disse gjerningene gir også de troende hjelp til å leve sitt liv i et nært fellesskap med Gud, og til å være ”Guds medarbeidere” (1.Kor. 3,7) i misjon og i tjeneste i møte med de fattige og dem som trenger Guds kjærlighet aller mest. Men alle slike gjerninger er Guds nådes verk; eller, som John Wesley sier det i sin preken ”Å arbeide på vår egen frelse” (Fil. 2,12): ”Gud virker, derfor kan dere arbeide. Gud virker, derfor må dere arbeide.” (Sermon 85, III.2)

5. Som metodister er vi takknemlige for at lutherske og metodistiske kirker i noen land på et grunnlag som dette har anerkjent hverandre som tilhørende den ene Jesu Kristi kirke, og har erklært fullt prekestol- og alterfellesskap. Det er vårt inderlige håp at det i nær framtid vil bli mulig for oss å ha et nærmere fellesskap med lutheranere i andre land og med Den katolske kirke, i samsvar med denne erklæringen av vår felles forståelse av læren om rettferdiggjørelsen.

OFFISIELL FELLE BEKREFTELSE

I denne erklæringen bekrefter Metodistkirkens Verdensråd og dets medlemskirker sin grunnleggende tilslutning til den lære som er uttrykt i Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren (FR). På vegne av Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke ble den undertegnet i Augsburg den 31. oktober 1999. Underskriverne av FR hilser i fellesskap den ovenstående erklæringen fra Metodistkirkens Verdensråd og dets medlemskirker velkommen. Den erklærer og viser metodistisk enighet med den konsensus om grunnsannheter i rettferdiggjørelseslæren som uttrykkes i FR.

Ved å bygge på sin samstemte bekreftelse av grunnsannheter i rettferdiggjørelseslæren forplikter de tre partene seg til samarbeid for å utdype den felles

forståelsen av rettferdiggjørelsen gjennom teologiske studer, undervisning og forkynnelse.

Den foreliggende avtalen og forpliktelsen blir av katolikker, lutheranere og metodister sett på som en del av deres søken mot fullt kirkefelleskap og et felles vitnesbyrd for verden, i samsvar med Kristi vilje for alle kristne.

Den foreliggende ”Offisiell felles bekreftelse” om metodistisk tilsutning til den katolsk-lutherske ”Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren” (1999) ble undertegnet av de tre parter på Metodistkirkens Verdensråds Rådsmøte og Verdenskonferanse i Seoul, Korea, søndag den 23. juli, 2006

Undertegnere var:

For World Methodist Council:

Leder, erkebiskop Sunday Mbang, og generalsekretær
dr. George Freeman

For Den katolske kirke:

President for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, kardinal
Walter Kasper, og kardinal Soo-hwan Kim, Seoul, Korea.

For Det lutherske verdensforbund:

Generalsekretær Dr Ishmael Noko, og assisterende generalsekretær
for økumeniske saker, Sven Oppegaard.

På Kirkemøtet i Trondheim 9. - 14. november 1997
ga Den norske kirke sin tilslutning til dokumentet
“Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren”.
Dokumentet er resultatet av flere års samtaler
mellom Den romersk-katolske kirkes råd
for fremme av kristen enhet
og Det lutherske verdensforbund.
Representanter fra de to partene deltok
31. oktober 1999 ved en høytidelig undertegning
av dokumentet i Augsburg.
Metodistkirkenes Verdensråd sluttet seg 23. juli 2006
til denne erklæringen.